

4.BÖLÜM

HALK EĞİTİM MERKEZİNDE MESLEK EDİNDİRME KURSLARINA DEVAM EDEN KADINLARIN İSTİHDAMA YÖNELİK GÖRÜŞLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ*

Ömer Fırat PALA, Doç. Dr. Gülsün ŞAHAN

- Giriş
- Problem Durumu
- Bulgular
- Sonuç ve Öneriler
- Kaynaklar

---

*Bu çalışmanın kısa bir özeti 24-27 Nisan 2019 tarihinde düzenlenen 3. Uluslararası Sınırsız Eğitim ve Araştırma Sempozyumu'nda Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

1. Giriş

Ülkemizdeki en büyük sorunlardan biri kadınların istihdam sorunu ve çalışma hayatına katılımının sınırlandırılmış olmasıdır. Her ne kadar devlet tarafından halk eğitim merkezlerindeki meslek edindirme kursları aracılığıyla bu düzeltilmeye çalışılsa da yine de bu istenilen düzeye ulaşamamıştır. Bunun sebepleri çeşitlilik göstermektedir. Çalışmanın amacı ise halk meslek edindirme kurslarına katılan kadın katılımcıların gittikleri meslek edindirme kursları hakkında görüşlerinin değerlendirilmesi ve bu konunun bu görüşler sonucunda irdelenmesidir. Bu yüz yılda bilim ve teknolojiye ortaya çıkan hızlı değişimler, toplumların sosyo-ekonomik ve siyasal yapılarındaki değişimlerin başlıca kaynağıdır. Bireylerin çağın gerektirdiği bu değişimlere ayak uydurması, değişimin gerektirdiği bilgi, beceri ve değerlerin kazanmasını zorunlu kılmaktadır. Türkiye'nin ihtiyaç duyduğu nitelikli insan gücünü yetiştirmeye, uluslararası rekabetin gücünü arttırması, ekonomik kalkınmayı destekleyecek görevini etkili ve verimli bir şekilde yerine getirmesi beklenmektedir. Bu gibi toplum görevlerinin yanı sıra bireysel gelişimlerine katkı sağlamak ve beklentilerini karşılamak zorundadır (Uça, 2011).

2. Problem Durumu

Değişen ve gelişen bu dünyanın doğal olarak üretim mekanizmaları da değişmektedir. Buna ayak uydurulması içinde üretim faaliyeti yapan insanların değişen durumlara uyumunun sağlanması ve gerekli bilginin verilmesi gereklidir. Ayrıca yeni istihdam alanları yeni gereklilikler istemektedir. Bunlar çağlar boyu devam eden bir gelişmenin doğal sonucudur. Devlet bir istihdam sağlarken bu gereklilikleri istemektedir. Bunun için de halk eğitim ve bunların bünyesinde açılan meslek edindirme kursları başlıca bu amaca hizmet etmektedir (Şen, 2016). Dünya nüfusunun yaklaşık yarısını kadınlar oluşturmaktadır. Türkiye'de kadınların ekonomik ve sosyal alana katılım oranı var olan nüfusu ile orantılı değildir. Çalışan kadınlar genellikle belirli alanlara yığılmış şekilde çalışmaktadır. Kadınların niteliksiz işlerde ve aile işçisi olarak çalışması da diğer bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüzde kadın ve erkek eşitliğinin önem kazandığı ülkelerde bir yandan kadınların işgücü piyasasına hazırlanmaları, işgücü piyasasındaki ücretler, iş koşulları, diğer yandan kadının geleneksel sorumluluklarının azda olsa azaltılması ve iş yaşamıyla uyumlu hale getirilmesine çalışılmaktadır (Koray vd. 2000, 219, Kocacık ve Gökkaya, 2005) Kadın istihdamının ülkemizde maalesef bir sorun haline gelmiştir. Her ne kadar Türkiye'de ki durumdan daha iyi olsa da dünya da istatistikler ülkemizden pek farklı değildir. TÜİK 2017 verilerine göre Türkiye'de 15 ve daha yukarı yaştaki nüfus içerisinde istihdam oranının %46 olduğu, bu oranın erkeklerde %65, kadınlarda ise %27,5 olduğu görülmektedir. Avrupa Birliği üye ülkelerinde kadın istihdam oranının en yüksek olduğu ülke 2015 yılında İsveç %74, iken Yunanistan %42,5 ile en düşük ülke olduğu ortaya konulmuştur. Avrupa Birliği üye 28 ülkenin ortalama kadın istihdam oranı ise %60,4 oldu. 2015 yılında Avrupa Birliği üye ülkelerinde erkek istihdam oranının en yüksek olduğu ülke %79 ile Hollanda, en düşük ülke %59,3 ile Yunanistan olmuştur. Avrupa Birliğine üye ülkelerinin ortalama erkek istihdamı ise %70,8 olmuştur (TÜİK, 2017). Kadın istihdamının bu denli düşük olmasının sebebi özellikle eğitimidir. Toplumsal cinsiyet bağlamında kadın istihdamına bakacak olursak, kadınların sırf kadın olmalarından dolayı istihdam öncesi ve istihdamda eşitsiz bir durumla karşı karşıya kaldıkları ve bunların yanı sıra engellendikleri görülmektedir. Kadınların eğitime katılmama ya da eğitimi yarım bırakma nedenleri arasında da çoğunlukla toplumsal cinsiyetçi roller yer almaktadır. Kadınlar bu istihdam skalasının içinde bir de eğitim almadıklarında iyice geri düşmektedirler. Eğitimsiz kadınlar haliyle istihdama katılmada daha da zorlanmaktadırlar. Dolayısıyla kadınların istihdama katılımlarını

arttırmak için öncelikle kadınların önüne her aşamada duvar gibi duran toplumsal cinsiyet rolleri engelini aşmak gereklidir. Eğitimin kadın istihdamında en büyük etkenlerden biri olduğu düşünüldüğünde kadınların önce eğitim seviyesi yükseltilmeli buna mukabil kadınların istihdamını aynı doğrultuda arttırmak gereklidir. Son yıllarda meslek edindirme kursları vasıtasıyla kadınların eğitime katkıda bulunarak onların istihdamı artırılmaya çalışılmaktadır (Yakut, 2015). Devletin özellikle kadın istihdamına aldığı ve almayı planladığı amaçlara ve durum analizlerine bakmak için özellikle 10. Kalkınma planına bakmak gereklidir. Bunları bu kısımda şu şekilde özetleyebiliriz. 10. kalkınma planında 245. Maddede, “Dokuzuncu Kalkınma Planı döneminde aile eğitim programları başlatılmış, ailelere yönelik danışmanlık hizmetleri yaygınlaştırılmış, yoksul aileler için sosyal yardımlar artırılmış, sosyal yardım ve hizmetlerde aile temelli bir yaklaşıma geçilmiş ve aile sorunlarının tespiti amacıyla araştırmalar artırılmıştır”. 246. madde ise “Kadının güçlendirilmesi bağlamında, kadının işgücüne katılımı ve karar alma süreçlerindeki etkinliği artmış, Anayasaya kadına yönelik pozitif ayrımcılık ilkesi dâhil edilmiş, kadına yönelik şiddetin önlenmesi amacıyla düzenlemeler yapılmış ve TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu kurulmuştur.” Özellikle kadın erkek fırsat eşitliği hakkında ise 247. Madde “Kadın erkek fırsat eşitliği konusunda, başta istihdam ve karar alma mekanizmalarına daha aktif katılım olmak üzere şiddetin önlenmesi, eğitim ve sağlık konularında yapılan iyileştirmelerin sürdürülmesi ve uygulamada etkinliğin artırılması ihtiyacı devam etmektedir” ibaresi yer almaktadır. 10. Kalkınma planında kadın istihdamına yönelik amaçlarına bakacak olursak; 249. madde de kadının ekonomik alandaki statüsüne vurgu yapılarak, “Toplumsal cinsiyet eşitliği bağlamında, kadınların sosyal, kültürel ve ekonomik yaşamdaki rolünün güçlendirilmesi, aile kurumunun korunarak statüsünün geliştirilmesi ve toplumsal bütünleşmenin kuvvetlendirilmesi temel amaçtır”. İbaresini yer almaktadır. Kadınların bu konudaki karar alma mekanizmalarının daha kuvvetli olması ile ilgili olarak ise 251. Madde “Kadınların karar alma mekanizmalarında daha fazla yer almaları, istihdamının artırılması, eğitim ve beceri düzeylerinin yükseltilmesi sağlanacaktır” demektedir. 255. madde de ise “Aile ve iş yaşamının uyumlaştırılmasına yönelik güvenceli esnek çalışma, kreş ve çocuk bakım hizmetlerinin yaygınlaştırılması ve erişilebilir kılınması ile ebeveyn izni gibi alternatif modeller uygulanacaktır” ibaresini koyarak kadının iş yaşamındaki hayat kalitesi ve temel haklarını korumaya yönelik amaçları aktarmıştır. 257. madde ise kadının toplumsal cinsiyete bağlı ekonomik bütçeleme ile ilgili amacını aktarmaktadır. “Toplumsal cinsiyete duyarlı bütçeleme konusunda farkındalık oluşturulacak ve örnek uygulamalar geliştirilecektir”. 10. kalkınma planının yanı sıra devletin başka bir istihdam faaliyeti olan İŞKUR’un 2016 ve 2018 yılları aralarını kapsayan kadın istihdamına yönelik yayınladığı kadın istihdam eylem planının sonunda kadın istihdamının artırılmasına dayalı amaçları sıralamıştır. Bunlardan bahsetmek gerekirse;

- “1. İşbaşı eğitim planlarının kadın istihdamını arttıracak şekilde düzenlenmesi sağlanacaktır.*
- 2. Kurum hizmetlerinde toplumsal cinsiyet eşitliği bakış açısı geliştirilecektir.*
- 3. Mesleki eğitim Kurulları çalışmalarında kadın-erkek fırsat eşitliğini gözetecek ve bu kurumlara “kadın” konusunda faaliyet gösteren sivil toplum kuruluşlarından bir temsilcinin katılımı sağlanacaktır.*
- 4. Kadınların işe dayalı hareketlilik noktasında yaşadıkları sıkıntılar tespit edilecek bu tespitler gerçekleştirilecek politikalarda göz önünde bulundurulacaktır.*
- 5. Kadınların meslek edindirilmesi ve istihdamına yönelik hazırlanan projeler desteklenecektir.*
- 6. İlk kez iş arayan kadınlar başta olmak üzere kadınlar için iş fırsatlarının yaratılması amacıyla özel destek programlarının devamlılığı sağlanacaktır.*

7. Yaygın Eğitim Kursların katılan kadınların çocuklarına yönelik çocuk bakım oyun odaları yaygınlaştırılacaktır.

8. Özel sektör İŞKUR aracılığı ile işe yerleştirilen kadınların oranı arttırılacaktır.

9. İşgücü piyasasında kadınlara ihtiyaç duyulan alanlar, meslek ve temel beceri alınarak işgücü Piyasası araştırmaları yapılacaktır.

10. Şiddet mağduru kadınların açık işlere yönlendirilmesinde danışmanlık faaliyetleri etkinleştirilecektir“.

Halk eğitim Meslek edindirme kurslarının kadın istihdamında yönelik faaliyetlerini ve bunun hakkında görüşleri anlamak için öncelikle bazı kavramları anlamamız gerekmektedir.

2.1. Kavramsal Çerçeve

Halk eğitimi, “yetişkin eğitimi”, “yaygın eğitim”, “toplum eğitimi” gibi isimlerle gerçekleştirilen, yetişkinlere ve okul dışında kalanlara yönelmiş düzenli ve örgütlü bir eğitim çabası olarak tanımlanmıştır. Yaygın eğitim kavramı genellikle “ halk eğitimi” , “yetişkin eğitimi”, “toplum eğitimi” , “yaşam boyu eğitim” kavramları ile birlikte kullanılır. Ülkemizde daha çok yaygın eğitim ya da halk eğitim kavramları kullanılır (Geray, 2002; akt: Uça, 2011). Milli Eğitim Bakanlığı Yaygın Eğitim Kurumları yönetmeliğinin 4. Maddesindeki tanıma göre “Halk eğitimi; Örgün eğitim sistemine hiç girmemiş ya da herhangi bir kademesinde bulunan veya bu kademelerden çıkmış bireylere gerekli bilgi ve davranışları kazandırmak için örgün eğitimin yanında veya dışında onların ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda ekonomik toplumsal ve kültürel gelişmelerini sağlayıcı nitelikte, çeşitli süre ve düzeylerde hayat boyu yapılan eğitim-öğretim-üretim rehberlik ve uygulama faaliyetlerinin tümüdür “(MEB, 2010). Hayata hazırlık olarak görülen eğitim öğrenme sürecini kısır bir çemberin içine hapseder. İnsanlar gerçek hayat başladıktan sonra öğrenme ve eğitim süreçlerinin bittiğini düşünür. Bu algı da yetişkin eğitiminin belli bir ön yargı etrafında dönmesini sağlar, halk eğitim tamamen bu kısır döngüyü bozmak için vardır (Lindeman, 1969). MEB (2006) Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliğine göre halk eğitiminin amacı; “Yaygın eğitimin amaç ve işlevinin; Anayasa, Türk Millî Eğitiminin genel amaçları ve temel ilkeleri, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda evrensel hukuka, demokrasi ve insan haklarına uygun ve bir bütünlük içinde yerine getirilmesi için planlı kalkınma hedefleri doğrultusunda toplumun özellikleri ve ihtiyaçlarına göre bireylere;

a) Milli bütünlüşmeyi güçlendirici ve yurttaşlık görevini bilinçli olarak yapmalarını sağlayıcı, demokrasiyi güçlendirici, kişilerin düşüncelerini, kişiliklerini ve yeteneklerini geliştirici biçimde eğitim çalışmaları yapmak,

b) Okuma-yazma öğretmek, eksik eğitimlerini tamamlamaları için sürekli eğitim imkânları hazırlamak,

c) Çağımızın bilimsel, teknolojik, ekonomik, toplumsal ve kültürel gelişmelerine uyumlarını sağlayıcı eğitim imkânları hazırlamak,

d) İmkânların elverişli olması durumunda bilişim teknolojisi kullanılarak yaygın eğitimi yurt dışında ve ikili anlaşmalar çerçevesinde yaygınlaştırmak, diğer ülkeler ile Türk Cumhuriyetleri ve Türk topluluklarına yönelik programlar hazırlayıp uygulamak,

e) Türkçenin doğru, güzel, etkili ve kurallarına uygun olarak öğretilmesi, kullanılması ve yaygınlaştırılması yönünde yurt içi ve ikili anlaşmalar çerçevesinde yurt dışı için öğretim programları hazırlamak ve uygulanmasını sağlamak,

f) Toplumun kalkınmasında kamu, özel ve yerel kaynaklar harekete geçirilerek kalkınma projelerine halkın katılımını sağlayıcı önlemler almak,

g) Millî kalkınmayı destekleyici, toplumsal projelerin başarıya ulaşması için eğitim etkinliklerini düzenlemek ve bu tür çalışmalara katılmak,

h) Millî kültür değerlerinin korunması, dünya kültürüne açık olarak geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yardımcı olmak,

i) Toplu yaşama, dayanışma, yardımlaşma, birlikte çalışmaya yönelik alışkanlıklar kazandırmak,

j) Tarım, endüstri ve hizmet sektöründeki yeni teknolojilerin tanıtılmasına, yeni hizmet alanlarının geliştirilmesine, işsiz ya da farklı bir iş kolunda çalışmak isteyenlerin istihdamını sağlayıcı ve çalışanların hayat seviyelerini yükseltici beceriler kazanmalarına yardımcı olmak,

k) Yöresel özelliklere ve ihtiyaçlara göre eğitim-öğretim, üretim, istihdam, pazarlama ve örgütlenmeye yönelik çalışmalar yapmak,

l) Kırsal kesimden göç edenlerin kent kültürüne uyum sağlamalarına yönelik eğitim çalışmaları yapmak,

m) Kısa süreli ve kademeli eğitim uygulayarak sanayinin ihtiyacı olan iş gücünün yetiştirilmesine yardımcı olmak için meslekî ve teknik içerikli eğitim çalışmaları yapmak,

n) Mesleklerinde hizmet içi eğitim vermek ve çeşitli mesleklerde gelişmeleri için gerekli bilgi ve becerileri kazandırma imkânı sağlamak,

o) Sağlık kuruluşları ve alan uzmanlarının iş birliğinde halk sağlığının korunması, aile planlaması, sivil savunma, sağlıklı beslenme ve barınma, iyi bir üretici ve bilinçli bir tüketici olma niteliğini kazandırıcı çalışmalar yapmak,

p) Serbest zamanlarını en iyi şekilde değerlendirme ve kullanma alışkanlıkları kazandırmak, yeteneklerini sergileme ve geliştirme imkânları sağlamak,

r) Özel eğitim gerektiren, gelişim özelliklerine dayalı bireysel yeterlilikleri doğrultusunda okuma-yazma öğretmek, eğitimlerini tamamlamak, bilgi ve beceri kazanmalarını sağlamaktır”.

Bu alanda yapılmış çalışmalar incelendiğinde; Ada (2003) “ Halk Eğitim Merkezlerindeki Kurslara Katılan Bayan Kursiyerlerin Çevre ve İnsan Sağlığı ile ilgili Uygulamaların Saptanması” adlı çalışmasında İstanbul ilinde Kartal, Kadıköy, Tuzla, Bakırköy ve Gaziosmanpaşa Halk Eğitim Merkezlerinin açmış olduğu Meslek edindirme Kurslarına devam eden kadın kursiyerlerin çevre ve insan sağlığı ile ilgili uygulamaları saptamaya çalışmıştır. Buna göre meslek edindirme kurslarına giden kadın katılımcıların insan sağlığı ve çevresel şartlara duyarlı bireyler olduğunu saptamıştır. Şahan, Altaç vd. (2014) “Eğitimci Gözüyle Bartın Kadınlar Pazarında Çalışan Kadınların Hayata İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında Bartın İlinde Kadınlar Pazarı’nda çalışan 24 kadınla görüşerek onların eğitim, sağlık, teknoloji, aile içi şiddet, siyaset gibi sosyal hayata ilişkin görüşlerini belirlemeye çalışmıştır. Araştırmanın sonucunda kadınların evlenme yaşının erken olmaması, öncelikle kadınların iş sahibi olması gerektiği yer almış, kınların eğitimi konusuna ağırlık verilmesi, semt pazarlarında çalışma olanaklarının iyileştirilmesi gerektiği gibi öneriler ortaya koymuştur. Coşkun (2012) “Halk Eğitim

Merkezinde Açılan Kurslara Katılan Yetişkinlerin Beklentilerinin ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmada İstanbul ili Tuzla Halk Eğitimi Merkezi kurslarına kayıtlı 537 kişi ile yaptığı çalışmada halk eğitim merkezlerinde ki kurslara gidenlerin ağırlıklı olarak bireysel özelliklerini geliştirmek ve günlük yaşamın rutininden kurtulmak isteme ve bir meslek sahibi olmak gibi amaçları olduğunu görmüştür. Yakut (2015) “ Türkiye’de Kadın İstihdamı, Meslek Edindirme Kursları ve Yerel Yönetimler: İstanbul’da Bazı İlçe Belediyeleri Üzerine Bir Araştırma “ adlı yüksek lisans çalışmasında İstanbul’un 11 ilçesinde ki yerel yöneticilere yarı yapılandırılmış sorular sormuştur. Bu çalışmanın sonucunda meslek edindirme kurslarına katılımda herhangi bir engel bulunmamasına rağmen kadınların cinsiyetçi rollere takıldığını bu cinsiyetçi rollerin ortadan kaldırılmasında Halk eğitim meslek edindirme kurslarının etkili olduğunu tespit etmiştir. Yancar (2014) “Halk Eğitimi Merkezlerinde Düzenlenen Mesleki ve Teknik Kurslara Devam Eden Yetişkinlerin Bu Kursları Tercih etme Nedenleri ve Kursa İlişkin Beklentileri (Menemen Örneği)” adlı Yüksek Lisans çalışmasında Halk eğitimdeki meslek edindirme kurslarına devam eden 544 kişiye 23 soruluk anket yapmıştır. Bu çalışmanın sonucunda Kursiyerlerin çoğunluğunun kadın ve 36 yaş üzeri evli ve çocuk sahibi olduğunu tespit etmiştir. Kadınların bu kursları tercih etme nedenleri içinde “ bireysel yetenekleri geliştirmek” ve “ meslek edinmek veya mesleğini geliştirmek” olarak tespit etmiştir. Göçürücü (2015) “Yozgat ili Halk Eğitim Merkezinde Açılan Nakış Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Kurs Programlarına İlişkin Görüşleri” adlı yüksek lisans çalışması sonucunda kadın kursiyerlerin bu kurslardan memnun olmadığı özellikle araç gereç konusunda yeterli olmadığı, meslek ile ilgili de kursiyerlerin kendi kurslarını açmak amacıyla olduğunu tespit etmiştir. Acun (2015) “Halk Eğitim Merkezi Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Beklentileri ve Memnuniyet Düzeyleri (Kastamonu İli Örneği) “ adlı Yüksek Lisans Tezinde Halk eğitim kurslarına katılımcıların kurslardan memnun olduklarını ve özellikle kadın kursiyerlerin meslek sahibi olarak aile ekonomisine katkı sunmak amacıyla oldukları sonucuna varmıştır. Ünal, Kalçık, Satuk (2016) “Halk Eğitim Kurslarının, Kadın Katılımcılarının Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerine Katkısının Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında Bartın ilinde Halk eğitim merkezinde aralarında meslek edindirme kurslarının da olduğu çeşitli kurslara katılanların görüşlerine göre kursların yaşam boyu öğrenmeye katkı sağladığı ayrıca iletişim, girişimcilik ve teknolojik yeterliliklerine geliştirdiği tespit edilmiştir. Özengi (2017) “Halk Eğitimi Merkezlerinin Kursiyer görüşlerine göre Değerlendirilmesi: Amasra Örneği” adlı çalışmasında halk eğitim kurslarına giden kursiyerlerin yaşam boyu öğrenme eğilimleri farklı değişkenler açısından incelemiştir.

2.2. Araştırmanın Önemi

Küreselleşme ile süreciyle birlikte her alanda yaşanan hızlı gelişmeler ve uluslararası rekabetin artması ve ülkenin içinde bulunduğu “az gelişmiş” ülke sıfatından sıyrılıp “gelişmiş ülke” sıfatına bürünmesindeki açığı ancak nitelikli insan gücü ile sağlanabilir. Bu bağlamda kalkınmanın hızlanarak istihdamın artması ile ülkelerin rekabet gücünün yükselmesi, gelişmesi ve kalkınmasında ve sanayileşmesinde, bilgi ve becerilere sahip nitelikli insan gücü yetiştirilmesinde hayat boyu öğrenme önemli pay sahibi olup kısa sürede beceri kazandıran mesleki eğitim kurslarının önemli olduğu anlaşılmaktadır (Şen, 2016). “Günümüz insanı, hızla değişen teknolojik bilgi, kültürel ve sosyal değerlerle karşı karşıya bulunmaktadır. En son teknolojik gelişme artık evlerde bile kendine hemen yer bulmaktadır. On sene öncesinin hantal gövdeli bilgisayarlarının yerine, elde taşınabilen, tüm dünyayla bir ağ oluşturabilen bilgisayar- sistemleri geçmektedir. Değişen ve giderek birbirine benzeyen toplumların da bireylerden talepleri bu değişikliklere ayak uyduracak biçimde olmaktadır. Bu değişikliklerle başa çıkabilmek, kendini geliştirebilmek için bireyin başvurabileceği en etkili yol

eğitimidir. Örgün eğitimini tamamlamış veya hiç katılmamış bir yetişkin için ise bu "yaygın eğitim"dir" (Ural, 1995). Bu çalışmanın önemini anlamak özellikle Hayat Boyu Öğrenmenin amaçlarını ve yararlarını anlamaktan geçer. Beşikten mezara kadar devam eden eğitim faaliyetlerini ifade eden Yaşam Boyu öğrenme kavramı eğitimi her yaşta ve her yerde destekleyen bir kavram olma yolunda gitmekte ve gün geçtikçe önem arz etmektedir. Eğitimin yaşam boyu sürmesi kişilerin örgün eğitimlerinden sonra da eğitim faaliyetlerinin devam etmesidir. Bu noktada yetişkin eğitimi ve halk eğitimi önem kazanmaktadır. Kişinin kendi potansiyelini keşfetmesi, kendi için kariyer planları yapması, kişinin kendini geliştirmesi ve sürekli yenilemesi küreselleşen toplumlarda yaşam boyu eğitimi gerekli kılmaktadır (Miser, 2002). Bunun da en temel ayağını halk eğitim kursları sağlamaktadır. Hayata hazırlık olarak düşünülen eğitim öğrenme sürecini kısır bir çemberin içine hapseder. İnsanlar gerçek hayat başladıktan sonra öğrenme ve eğitim süreçlerinin bittiğini düşünür. Bu algı da yetişkin eğitiminin belirli bir yargı etrafında dönmesini sağlar (Lindeman, 1969). Özellikle meslek edindirme kurslarının bu konuda ki önemi büyüktür. Meslek edindirmek kurslarının önemine bakmak içinde Milli Eğitim Bakanlığı'nın yayınladığı meslek edindirme kurslarının programına bakmak gerekir. Bu kursların amacı;

"1. Kursiyerleri; ilgi, istek ve yeteneklerine uygun olarak girişimci, üretken, sanayi ve hizmet alanlarının gereksinimine uygun meslek elemanı olarak yetiştirmek, istidam için gerekli bilgi, beceri, tutum ve davranışları kazandırmak olgunlaşma eğitimi gerektiren alanlarda, araştıran, geliştiren, değerlendiren, tasarlayan, girişimci ve yaratıcı bireyler yetiştirmek,

2. Bir meslek sahibi olup mesleğinde ilerlemek isteyenler ile meslek değiştirmek isteyenlere ilgi, istek ve yeteneklerine uygun meslek edindirmek,

3. Kursiyerlerin ilgi ve yetenekleri doğrultusunda yaşamları için gereksinim duydukları yeterlilikleri kazanmalarına uygun eğitimleri sağlamaktır".

Özellikle kadın istihdamı sorunu ve meslek edindirme kurslarının bu konudaki yeri ve önemi oldukça mühimdir. Kadın istihdamının tarihsel kökenleri ve "meslek" edineme süreçlerine baktığımız zaman milat olarak bir sınır çizmemiz gerekmektedir. Kadınlar çağlar boyunca yaşadıkları her dönemin koşul ve niteliklerine göre değişik şekillerde ve konumlarda birçok ekonomik çalışmaya katılmıştır. Bunun yanı sıra kadınlar ilk kez Sanayi Devrimiyle birlikte gerçek anlamda "ücretli" ve işçi statüsü altında çalışma hayatına girmiştir. Bu nedenlerden kadın işgücü konusu incelenirken temel başlangıç noktası olarak sanayi devriminin alınması kabul edilebilir (Öksüz, 2007). Bu çalışma da kadınların istihdamında meslek edindirme kurslarının yerini ve kadınlar açısından meslek edindirme kurslarının istihdam açısından nasıl bir önem arz ettiğini tespit edilmeye çalışılmıştır. Türkiye'deki kadın istihdamı istenilen düzeyde değildir, kadın istihdamını arttıracak çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışmanın bu alandaki literatüre katkı sağlayacağı düşünülmektedir

2.3. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Halk Eğitim meslek edindirme kurslarına devam eden kadınların istihdama yönelik görüşlerin belirlenmesi ve değerlendirilmesidir. Halk Eğitim meslek edindirme kurslarına devam eden kadın kursiyerlerin meslek edindirme kursları hakkındaki görüşlerinin değerlendirmenin yanı sıra aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. Halk eğitim meslek edindirme kurslarına giden kadınların bu kurslara girme amaçları nelerdir?
2. Kursiyerler kursun istihdam durumunu hakkında bilgi sahibi midir?

3. Gittikleri kurstan edindikleri becerileri ilerde yapmak istedikleri mesleği yapmaları için yeterli buluyorlar mıdır?

4. Kursiyerler sosyal yaşamlarında kursun etkileri görmekte midir?

5. Kursa giden kadınlar çevrelerinden herhangi bir teşvik görmekte midir?

6. Kursiyerlerin kurs sonunda elde edecekleri ekonomik beklentileri nelerdir?

Bu araştırma 2017-2018 eğitim öğretim yılında Bartın il merkezindeki Halk eğitim meslek edindirme kurslarındaki 4 farklı meslek edindirme kursu ve 15 kadın kursiyer ile sınırlıdır.

3. Yöntem

Bu çalışma Bartın Halk Eğitim Merkezi Meslek edindirme kursuna katılan kadın kursiyerlerin görüşlerinden yararlanarak yapılan nitel bir çalışmadır. Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi bilgi toplama yöntemlerinin kullanıldığı nitel araştırmalar, algı ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konulması yönelik bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir. Nitel araştırmalar, sosyal olguları bağlı buldukları çevre içerisinde araştırmayı ve anlamayı ön plana alan yaklaşımlardır (Yıldırım, 1999). Nitel araştırma türünde hazırlanan bu araştırma Olgubilim desenine uygun yürütülmüştür. Olgubilim deseni farkında olduğumuz ancak derinlemesine ve ayrıntılı bir bilgiye sahip olmadığımız olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım, Şimşek, 2008). Çalışma gurubu seçiminde ise kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemi kullanılmıştır. Görüşler yarı yapılandırılmış görüşme formlarıyla toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme tekniği, yapılandırılmış olanlara göre daha esneklerdir. Bu tekniğe göre önceden sorulması planlanan soruları içeren bir görüşme planı hazırlanır. Buna göre araştırmacı yapılan görüşmenin akışına bağlı olarak yan sorularla görüşmenin gidişini etkileyebilir (Türnüklü, 2000).

3.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu 2017-2018 eğitim öğretim yılında Bartın Halk eğitim merkezinde bulunan meslek edindirme kursları oluşturmaktadır. Çalışma grubunu katılımcılar arasından rastgele seçilen 15 kadın kursiyer oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma grubunu Bartın Halk eğitim merkezindeki meslek edindirme kurslarına katılan 15 kadın oluşturmuştur. Araştırmaya katılan katılımcılar 25-48 yaşları arasında değişmektedir. Katılımcılardan 3 ü ilkököl, 8'i lise 3 tanesi Üniversite 1'i yüksek lisans mezunudur. Bu katılımcıların 11'i evli 4 tanesi bekar, 7 tanesi yaşlı bakım kursundan, 4 tanesi çocuk bakımı kursundan, 2 tanesi arıcılık, 2 tanesi mantarcılık kursundan seçilmiştir.

3.2. Veri Toplama Araçları

Araştırma nitel çalışmaya uygun hazırlanmıştır. Verilerinin toplanmasında görüşme tekniği kullanılmış olup daha derinlemesine bilgi edinmek amacıyla yarı yapılandırılmış açık uçlu görüşme formu hazırlanmıştır. Formların hazırlanma sürecinde Öncelikle literatür taraması yapılmış ve kadın istihdamı sorunlarına yönelik kavramlar tespit edilmiştir. Bu işlemler sonucunda yedi sorudan oluşan, açık uçlu, yarı yapılandırılmış soru formu elde edilmiştir. Soru formu PDR uzmanına, 2 tane eğitim yöneticisine ve yaşam boyu öğrenme uzmanına sunularak uygulama öncesi kontrol edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan kadınlar Cumartesi, Pazar ve pazartesi günleri halk eğitimdeki meslek

edindirme kursuna gelen kadınlardan tesadüfi olarak gönüllüler arasından seçilmiştir. Görüşler ses kayıt cihazına kayıt edilerek not edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analiziyle incelenmiştir. Bu veriler daha sonra kodlanmıştır (K1, K2, K3..) bilgisayara aktarılmıştır. Ardından bu bulgular yorumlanmıştır. Araştırmanın güvenilirliği açısından kişilerin görüşlerinde doğrudan alıntılara yer verilmiştir.

3.3. Verilerin Toplaması

Verilerin Toplanabilmesi için meslek edindirme kurslarına giden kadın katılımcılardan rastgele seçilen 15 kadın kursiyere yedi sorudan oluşan, açık uçlu, yarı yapılandırılmış soru formu elde edilmiştir. Soru formu uygulama öncesi eğitim fakültesi öğretim üyelerinin görüşüne sunulmuş kontrol edilmiştir. Çalışma grubunda yer alan kadınlar Cumartesi, Pazar ve pazartesi günleri halk eğitimdeki meslek edindirme kursuna gelen kadınlardan tesadüfi olarak gönüllüler arasından seçilmiştir. Görüşme soruları doğrudan katılımcılara yöneltilerek araştırmacı tarafından yazılı olarak kaydedilmiştir.

4. Bulgular

Bu bölümde araştırmanın yapıldığı katılımcıların kişisel bilgileri ile kadınlara yöneltilen istihdam, yeterlilik, günlük yaşam, çevre, ekonomik beklentileri gibi sorular analiz edilmiş, elde edilen bulgular yorumlanmıştır. İlk sırada meslek edindirme kurslarına giden kadınların gittikleri kursa gitme sebeplerine ilişkin bulgular yer almaktadır.

4.1. Kursiyerlerin Meslek Edindirme Kurslarına Gitme Sebeplerine İlişkin Bulgular

Halk eğitim merkezi meslek edindirme kurslarına katılan kadın katılımcılara ilk sırada bu kurslara gitme sebebi ile ilgili sorular sorulduğunda, elde edilen bulgular analiz edildiğinde; kurslara gelme sebebinin istihdam olduğunu söyleyen 10 katılımcı, öğrendiği bilgilerin günlük hayatında kullanmak amacıyla olduğunu belirten 3 katılımcı bunlardan her ikisini de sebep olarak söyleyen 2 katılımcı tespit edilmiştir. Bununla ilgili bir katılımcı şunları söylüyor;

“Benim bir büyükbabam vardı 97 yaşındaydı. Biz bakmıştık ona, şuan burada öğrendiğim bilgilerle yaptığımız hataları fark ettim” (K1). diyerek bu konuda düşüncelerini dile getirirken bir başka katılımcı;

“Benim abim arıcı, arı işi yapıyor bu sebeple dükkanda durmak onunla beraber çalışabilmek için bu kursa geldim” (K15) diyerek bu konuda düşüncelerini ifade etmiştir. Başka bir katılımcı ise;

“Ben de sonuçta anne olacağım burada öğrendiğim bilgiler anne olduğumda işime yarayacak, ama tabi bundan bir meslek sahibi olursam o da çok güzel olur” (K7) diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Elde edilen bulgular sonucunda meslek edindirme kurslarına giden kadın kursiyerlerin büyük bir bölümü istihdam amaçlı gittiği anlaşılmaktadır. Bu durumdan dolayı meslek edindirme kurslarına çeşitlilik getirilip istihdam alanları konusunda kursiyerler bilgilendirilebilir.

4.2. Kursların İstihdam Durumuna İlişkin Bulgular

Bartın Halk eğitim merkezinde meslek edindirme kurslarına katılan kadınlara gittikleri kursun istihdam durumunu daha önceden araştırıp araştırmadıkları ile ilgili sorular soruldu. Elde edilen

cevaplar ışığında şu bulgulara varıldı; Katılımcılardan on biri gittiği kursun istihdam durumunu araştırdığını söylerken geri kalan dört katılımcı genellikle başkalarından duyduğuna güvendiğini belirtti. Bu konuyla ilgili olarak bir katılımcı;

“Benim bir tanıdığım bu kursa gidiyordu, misafirlğe geldiğinde bana anlattı meslek sahibi olabiliyor musun devlet alım yapıyor mus dedi ben de onun için bu kursa geldim” (K3) diyerek görüş belirtmiştir. Bir başka katılımcı ise;

“Ben zaten bu kursu biliyordum ama daha önceleri çok dikkat etmemiştim merak etmemiştim. Devamlı duyunca internetten araştırıyım dedim ve önüme sevgi evleri projesi geldi, baktım iş imkanı bayağı var ben de çocuk bakım kursuna geldim” (K7) diyerek düşüncelerini ifade etmiştir.

Halk eğitim meslek edindirme kurslarına giden kadın katılımcıların verdiği cevaplar doğrultusunda katılımcıların büyük bir çoğunluğu gittikleri meslek edindirme kurslarının istihdam durumunu gitmeden önce internet gibi haber araçlarından araştırdığı görülmektedir.

4.3. Kursların Mesleki Yönden Yeterliliklerine İlişkin Bulgular

Meslek edindirme kursuna giden kadın katılımcılara, kursların mesleklerini yapmalarında yeterli eğitimi verip vermediğine yönelik sorulardan elde edilen cevaplar analiz edildiğinde katılımcılardan on üç kişi aldıkları eğitimden memnun ve eğitimcilerin verdikleri eğitimin yeterli olduğunu ancak kendilerini bu kursta aldıkları eğitimle sınırlamayacaklarını bu alanda daha da gelişmek istediklerini belirtirken iki kadın katılımcı aldıkları eğitimi beğenmemiş eğitimcileri yetersiz görmüştür. Beğenmeyen iki katılımcıdan birisi imkanların çok kısıtlı olduğunu söylerken diğeri ise konuların çok yüzeysel anlatıldığını belirtmiştir. Bununla ilgili bir katılımcı şunları belirtiyor;

“Ben yeterli olduğunu düşünüyorum ama yine de kendimi bu şekilde noktalayacağımı sanmıyorum daha da ilerletmeye çalışırım kendimi. Kendimi geliştirmek isterim bu konuda” (K3). Yeterliliğe ilişkin sorulardan elde edilen cevaplar analiz edildiğinde, katılımcılar meslek edindirme kurslarıyla yetinmek istemiyorlar, kendilerini bu alanda daha da geliştirmek istiyorlar. Katılımcılar bu kursun eğitim kalitelerini oldukça beğeniyorlar. Aldıkların eğitimin oldukça profesyonelce olduğunu düşünüyorlar bununla ilgili bir katılımcı şunları söylüyor;

“Yeterli olduğunu düşünüyorum. Hocamız gerçekten akademik düzeyde konularını anlatıyor. Hem de hemşire hocalarımızda hijyen olsun, sağlık olsun çok açıklayıcı örneklerle, videolarla, filmlerle gayet açıklayıcı ve net bir şekilde yardımcı oluyorlar ve bunların yeterli olduğunu düşünüyorum ben” (K6) demektedir. Bir diğeri katıldığı meslek edindirme kursunda ki eğitimden şöyle bahsediyor;

“Bazen hoca bir makette ya da malzemede göstermek zorunda kalıyor ancak maket falan yok mecbur başka türlü anlatmak zorunda kalıyor” (K11) diyerek meslek edindirme kurslarında ki imkan yetersizliğinden dem vurmıştır. Ancak görüldüğü üzere çok büyük bir kısım aldığı eğitimi beğenmiştir. Hatta bu aldıkları iyi eğitim onları başka kurslara sevk etmiş ya da gittikleri kursta aldıkları eğitimle yetinmemek için kendilerini geliştirme arzusu katmıştır.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu aldıkları eğitimden memnunken az sayıda katılımcı halk eğitim meslek edindirme kurslarında aldığı eğitimi beğenmemektedir. Edinilen bulgulara göre halk eğitim meslek edindirme kurslarının eğitim kalitesinin yeterli olduğu, kursiyerlerin gittikleri meslek edindirme kurslarından memnun oldukları tespit edilmiştir.

4.4. Halk Eğitim Meslek Edindirme Kurslarından Elde Edilen Bilgilerin Günlük Yaşantıya Etkilerine İlişkin Bulgular

Bartın Halk eğitim merkezindeki meslek edindirme kurslarına katılan kadın katılımcılara gittikleri meslek edindirme kurslarının günlük yaşantılarına bir etkisi olup olmadığına ilişkin sorulardan elde edilen cevaplar analiz edildiğinde aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır. Katılımcılardan 15 kişi (tamamı) cevap olarak günlük yaşantılarına etkisi olduğunu düşünmektedir. Katılımcılara göre meslek edindirme kurslarında öğrenilenlerin günlük hayata uygulama fırsatı bulunmaktadır. Yaşlı bakım kursuna giden bir katılımcı,

“Günlük yaşamımızda bence bir algı oluştu. Bir insan gördüğümde hemen dikkatimi çekiyor ya da çevremde akrabalarımdayken olduğu zaman ya da film izlerken. Daha önce izlediğim bir filmde hiç dikkat etmediğim ayrıntıları edindiğim bilgilerle daha iyi fark etmeye başladım. Ben de farkındalık oluşturdu” (K4). Bir başka katılımcı ise;

“Biz zaten köyde mantar toplardık hep. Ama meğer neler varmış. Bir sürü şey öğrendim bu mantar toplamada” (K10). Arıcılık kursuna giden bir başka katılımcı;

“Arıcılık zaten yapmak istediğim bir şeydi. Babamlar falan hep yapıyor köyde zaten. Ben ise bunun dükkanını açmak istedim. Babamın yaptığı öyle dükkansız. Zaten öyle çok bir geliri yok. Abimde zaten dükkan açalım deyince ben de kursa gelmek istedim şimdi ben babama anlatıyorum bu işi” (K15) diyerek düşüncesini belirtmiştir. Çocuk bakım kursuna katılan bir kursiyer ise görüşlerini şöyle belirtmektedir;

“Benim iki tane çocuğum var. Ama bir baktım ki meğer ben birçok şeyi yanlış yapmışım. Buna tabi ki bir meslek sahibi olmak amacıyla başladım ama günlük hayatımda çocuklarıma artık daha iyi ve en önemlisi daha bilinçli bir anne olacağım” (K5). Halk eğitim meslek edindirme kurslarından elde edilen bilgilerin günlük yaşantıya etkilerine ilgili bulgular genel olarak değerlendirildiğinde katılımcıların tamamı kurslarda edindikleri bilgileri özel hayatlarında kullandıkları anlaşılmaktadır. Halk eğitim meslek edindirme kursları istihdam dışında da katılımcılara günlük hayatlarında kolaylık sağladığı ve eğitimin önemli olduğu anlaşılmaktadır.

4.5. Kursiyerlerin Çevresinin Kurslara Yönelik İlgisine İlişkin Bulgular

Bartın Halk eğitim merkezinde meslek edindirme kurslarına devam eden katılımcılara, çevrelerine bu kursları nasıl tanıttığı ya da çevresinden bu kurslarla ilgili olumlu ya da olumsuz bir tepki gelip gelmediğini bu tepkilerin ne olduğuna yönelik sorular soruldu. Katılımcılardan on biri bu kurslarla ilgili çevrelerinden herhangi bir baskı görmediklerini aksine teşvik edildiklerini söylerken katılımcılardan dördü ise az da olsa aile büyüklerince baskı ya da engellemeye maruz kaldığını söylemiştir. Katılımcılardan üçü kurslara başladıktan sonra küçümseme ya da alaya alınma gibi tavırlara maruz kaldığını söylemiştir. Çevrelerinden yaptıkları şeylerin boş iş olduğu gibi tepkiler aldıklarını bunun için kursa gidilmez gibi sözlerin söylendiğini belirttiler. Bunun dışında meslek edindirme kurslarına katılan katılımcılardan sekizi ise iş imkanı olduğu için çevrelerine tavsiyede bulduklarını belirttiler. Bunlarla ilgili olarak bir katılımcı;

“Ben kursa geldikten sonra çevreme ve akrabalarıma devamlı kursu anlatıyorum. İş imkanlarından bahsediyorum böylelikle bir akrabamı da kursa getirebildim” (K9) diyerek nasıl ve ne gibi teşvik ettiğini söylemiştir. Bir başka katılımcı ise;

“Kursa başladım çevremdeki bazı insanlar bu yaştan sonra ne kursu? Kursa gideceksin de ne olacak, gibi şeyler söylediler” (K10) diyerek çevresinde kendisine uygulanan sözlü sataşmaya maruz kaldığını aktarmıştır. Bir başka katılımcı ise;

“Babam özellikle biraz sinirlendi ben kursa başlayınca sanki ne anlatıyorlar bu kursta ne gerek var deyip durdu ama sonra mecbur kabullendi” (K12). Başka bir katılımcı;

“Bana pek karışan olmadı zaten ben istihdam durumundan bahsedince desteklediler” (K13).

Verilen cevaplar analiz edildiğinde her ne kadar meslek edindirme kurslarına giden kadın katılımcıların büyük bir çoğunluk teşvik edilse de üç katılımcı kurslara geldiği için alay konusu olmuş ya da hafif engellemelerle karşılaşmıştır. Meslek edindirme kurslarına giden kadın katılımcıların çevresinin meslek edindirme kursuna bakış açısının iyi olduğu tespit edilmiştir. Kursa giden kadın katılımcıların çevresi ile sağlıklı ilişkiler kurduğu anlaşılmaktadır.

4.6. Kursiyerlerin Gitmek İstedikleri Diğer Kurslarla İlişkin Bulgular

Bartın Halk eğitim merkezinde meslek edindirme kursların katılan kadın katılımcılara diğer kurslara ilişkin görüşleri sorulduğunda katılımcılardan dokuzu gittiği kursu yeterli bulmaktadır. Katılımcılardan altısı ise başka kurslara da gitmek istediklerini belirtmiştir. Bu durumla ilgili bir katılımcı;

“Direksiyon eğitmenliği kursuna gitmek isterim. Çocuk gelişimi kursuna gitmek isterim. Çünkü çocuk gelişiminde de aynı düşüncelere sahibim ben anne olarak çocuğa ilk eğitimi veren kişi olarak her kadının bu eğitimi alması gerektiğini düşünüyorum. Kendi hobilerim zevklerimden dolayı Direksiyon Eğitmenliği kursuna girmek istiyorum çünkü araç kullanmayı seviyorum” (K1). Başka bir katılımcı bununla ilgili şunları söylemektedir;

“Çocuk gelişimi istiyorum, Dil ve anlatım, hijyen belgesi almak istiyorum. Yaşlı ile ilgili birçok şeye de katılmak istiyorum yani. Yaşlılarla alakalı bir kurs açılırsa gelmek istiyorum” (K4), burada görüldüğü üzere kadın katılımcıların bir kısmının gittikleri meslek edindirme kursu başka kurslara gitmeleri için onları teşvik ettiği tespit edilmiştir.

Halk eğitim meslek edindirme kurslarına giden kadın katılımcıların başka bir kursu seçmekteki tercihlerinde öncelik istihdam olduğu görülmektedir. Kursiyerler meslek edindirme kurslarını seçerken istihdam olanağını düşünmektedir.

4.7. Kursiyerlerin Kurs Sonunda Ekonomik Beklentilerine İlişkin Bulgular

Halk eğitim meslek edindirme kursuna devam eden katılımcılara son olarak edinecekleri meslek ile ilgili ekonomik beklentiye ilişkin bir soru yöneltilmiş, elde edilen cevaplar analiz edildiğinde katılımcıların on üçü asgari ücretin yaptıkları mesleğe az geleceğini söylemişlerdir. İki katılımcı ise asgari ücretin uygun olduğunu belirtmiştir. Bir katılımcı bununla ilgili;

“Asgari ücret olsun diyorum ama bazı zorluklarını gördüm, öğrendim asgari ücretin bile kurtarmayacağını düşünüyorum açıkçası. Çünkü çok güzel eğitim alıyoruz bu eğitimimiz heba olsun istemiyorum. Çünkü biz yemesinden içmesinden giyiminden kuşamından, sağlığından her şeyi bizi ilgilendirdiği için bir asgari ücret değil en az 2.000 TL olması gerekli” (K1). Başka bir katılımcıda bununla ilgili;

“Aslında ülkemizde bu meslek için biçilen fiyat az. Çünkü insanlar anne babalarını emanet ediyorlar, canların emanet ediyorlar ve eğitilmiş kişi de az. Bu yüzden bence yeterince para verildiğini düşünmüyorum. Bence en az 3000 TL artı sigorta olmalı” (K2).

“Yaptığım iş ağır olacak yani çok yoracak bir iş. Dolayısıyla emeğimin karşılığını almak isterim ve kesinlikle asgari ücretten fazla olmalı” (K8). Halk eğitim merkezlerindeki meslek edindirme kurslarına giden kadın katılımcılara ekonomik beklentiler ile ilgili sorulardan elde edilen cevaplar analiz edildiğinde büyük bir çoğunluğun yaptıkları işin zorluğuna kıyasla asgari ücretin düşük olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir.

5. Tartışma, Sonuç ve Öneriler

1980’li yıllardan sonra başlayan ve halen bu günde devam eden küreselleşme ve bilgi teknolojisinin gelişmesinden kaynaklı hızlı bir değişim süreci yaşanmaktadır. Yaşanan değişim, bir yandan teknolojilerin hızla gelişmesiyle birlikte üretimde yüksek teknolojilerin kullanılmasına, vasıflı işgücünün ön plana çıkmasına ve uluslararası rekabetin yaşanmasına neden olurken, diğer yandan da yeni sektörlerin doğmasına veya bazı sektörlerin önemi artarken bazılarının öneminin azalmasına neden olmakta ve ülkelerin işgücü piyasalarını da yakından etkilemektedir (Şen, 2016). Kadının toplumdaki yerinin önemi tartışma gerektirmemektedir. Kadınlar tarih boyunca toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik her alanda var olmuştur. Kadınların ekonomik hayata katılmaları yeni ortaya çıkan bir durum değildir. Tarihin ilk çağlarından itibaren çalışma hayatında kadınlar da yer almaktadırlar. Kadının çalışması aile içinde eşit şartların oluşması için önem arz ederken bazen de onların kendi ayakları üzerinde durmalarında son derece önemlidir. Kadının sosyal hayatta var olması aynı zamanda onların hayata bakış açılarını değiştirmekte ve geliştirmektedir (Şahan, Altaç, Yasa vd. , 2014)

Günümüzde insanların istihdama katılımı hiç şüphesiz yapacağı işin eğitimini almasıyla olacaktır. Bu sebeptendir ki kadınların meslek eğitimi alması önemlidir. Aldıkları bu eğitimle istihdama katılmaları nispeten daha kolay olacaktır. Dünyadaki gelişmiş ülkelerin mesleki eğitim sistemlerinde mesleki eğitimin işgücünün istihdam edilebilirliğini sağlamada son derece önemli bir sosyal politika aracı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca istihdam yapılarına bakıldığında, istihdamdaki işgücünün büyük oranda mesleki eğitim almış kişilerden oluşturduğu görülmektedir (Öksüz, 2007). Türkiye’de yetişkin eğitimi nüfusa oranla yaklaşık %3 civarındadır. Bu oranın artırılması gereklidir. Halk eğitimi kapsamında yapılan ve yapılacak olan her türlü meslek edindirme kursları insanların işine yarayacak, fayda sağlayacak kurslar olmalıdır (Türkoğlu, Uça, 2011). Halk eğitim meslek edindirme kurslarına katılan kadın kursiyerlerin bu kurslara gelme amacı incelendiğinde istihdamın en önemli sebep olduğu anlaşılmaktadır. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu istihdam amaçlı geldiklerini belirtmiştir. İşsiz olarak insanların meslek edindirme kurslarına bir istihdam aracı olarak gördüğü tespit edilmiştir. Şen’in (2016) yaptığı çalışmada meslek edindirme kurslarının istihdam sağlama, kalkınma ve meslek edinme gibi konularda toplum ekonomisine olumlu yönde etkisi vurgulanmıştır. Bunların yanı sıra meslek edindirme kursuna giden kadın kursiyerler kurslara gitmeden önce büyük çoğunluğu meslek edindirme kursunun istihdam durumunu araştırmış buna göre kursa katılım sağlamıştır. Meslek edindirme kurslarına katılan kadın kursiyerlerin meslek edindirme kurslarında aldıkları eğitimin memnuiyet durumuna bakıldığında büyük bir çoğunluğun meslek edindirme kurslarından alınan eğitimden memnun olduğu anlaşılmıştır. Coşkun’un (2012) yaptığı benzer bir çalışmada halk eğitim meslek edindirme kurslarına giden kadın kursiyerlerin aldıkları eğitimden çoğunlukla memnun olduğu sonucuna varmıştır. Kursiyerlerin ekonomik beklentileri ise çoğunlukla asgari ücretin üstünde olmuştur. Meslek edindirme kurslarına

giden kadın kursiyerlerin bu kurslara gitmesinde çevrelerinden destek aldığı tespit edilmiştir. Meslek edindirme kurslarına giden kursiyerlerin bir kısmı başka halk eğitim kurslarına da gitmek istemiştir. Bunun da meslek edindirme kurslarının bireylerin yaşam boyu öğrenme süreçlerine olumlu katkı yaptığını göstermektedir. Ünal vd.'de (2016) yaptığı çalışma halk eğitim kurslarına giden kursiyerlerin yaşam boyu öğrenme süreçlerinde bireyleri olumlu yönde etkilediği ve öğrenmeyi teşvik ettiği sonucuna varmıştır. Özengi'de (2017) yaptığı tez çalışmasında halk eğitim kurslarına katılan kadın kursiyerlerin erkek kursiyerlere göre yetişkin eğitiminde daha başarılı olduklarını tespit etmiştir. Sonuç olarak meslek edinme kurslarına devam eden kadınların istihdam beklentilerinin olduğu, kurslardan memnun oldukları, bu kursların günlük hayatlarına destek olduğu, çevrelerinin olumlu etkisinin bulunduğu söylenebilir.

- Türkiye'de kadın istihdamı önemlidir.
- Kadınların istihdama katılmaları özendirilmeli ve desteklenmelidir.
- Halk Eğitim Merkezleri meslek edindirme kursları yanında istihdama katkı sağlayacak çalışmalar yapmalıdır.

5.1. Öneriler

- Halk eğitim meslek edindirme kurslarında eğitim alan kadınların çalıştığı atölyeler ya da mini fabrikalar açılabilir. Bu açılan fabrikalar devletin direkt bir ihtiyacını karşılamalı.
- Meslek edindirme kurslarında yapılan üretim Kültür ve Turizm Bakanlığı'na ait satış yerlerinde kullanıma açılmalı, ayrıca bu konuda Kalkınma Ajansları ile ortak çalışmalar yürütülmelidir.
- Kadın istihdamına yönelik faaliyetler mesleki eğitim kursları düzenlemekle sınırlı kalmamalıdır.
- İşverenlere belli kotalar dahilinde kadın çalıştırmaları konusunda anlaşmalar yapılmalıdır.
- Halk eğitime ayrılan bütçe artırılıp daha ciddi bir meslek edindirme programı çizilmelidir
- Girişimcilik kursu verilerek meslek edindirme kursundaki kursiyerlere mesleklerini değerlendirilmesi sağlanmalıdır.
- Konu ile ilgili daha büyük gruplarda anketlere dayalı araştırma yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Acun, H. (2015), Halk Eğitim Merkezi Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Beklentileri ve Memnuniyet Düzeyleri (Kastamonu İli Örneği), (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Ada, S. (2003), " Halk Eğitim Merkezlerindeki Kurslara Katılan Bayan Kursiyerlerin Çevre ve İnsan Sağlığı İle İlgili Uygulamalarının Saptanması", M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, sayı 17, 1-12.
- Coşkun, A. (2012), Halk Eğitim Merkezlerinde Açılan Kurslara Katılan Yetişkinlerin Beklentilerinin ve Memnuniyetlerinin Değerlendirilmesi (Tuzla Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- ÇSGB. (2016-2018). "Kadın İstihdamı Eylem Planı", Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, Ankara.

- Dolanbay, T. (2014). Hayat Boyu Öğrenme Sürecinde Halk Eğitimi Merkezlerinin Yaşadığı Yönelimsel Sorunlar. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bartın.
- Göçürücü, Ö. (2015), Yozgat İli Halk Eğitim Merkezlerinde Açılan Nakış Kurslarına Katılan Kursiyerlerin Kurs Programlarına İlişkin Görüşleri, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Güleç, İ., Çelik, S., Demirhan, B. (2012), “Yaşam Boyu Öğrenme Nedir? Kavram ve Kapsamı Üzerine Bir Değerlendirme, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2/3, 34-48.
- Kaya, E. (2015), “Türkiye’de Halk Eğitimi Merkezleri”, International Journal of Science Culture And Sport, Sayı:3, 268-276.
- KEİG, (2013), “Kadın Emeği ve İstihdamına Dair Politika ve Faaliyetlerin 12 İilde Değerlendirilmesi” Kadın Emeği ve İstihdam Girişimi, İstanbul.
- Kocacık, F., Gökkaya, V. (2005), “Türkiye’de Çalışan Kadınlar ve Sorunları” C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, cilt:6, sayı 1.
- Lindeman, E. (1969), Halk Eğitimin Anlamı, (C., Şentürk, Çev.), Ankara:Milli Eğitim Basımevi.
- MEB. (2010). “Meslek Eğitiminde Meslek Kurslarının Değerlendirilmesi”, Milli Eğitim Bakanlığı Eğitimi Araştırma ve Geliştirme Dairesi Başkanlığı, Ankara.
- MEB. (2010). “Yaygın Eğitim Kurumları Yönetmeliği”, Milli Eğitim Bakanlığı, Ankara.
- Miser, R. (2002), “Küreselleşen Dünyada Yetişkin Eğitimi”, Ankara Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, cilt:35, Sayı 1-2.
- Öksöz, N. (2007). Mesleki Eğitim Kurslarının Kadınların İstihdam Edilebilirliğine Katkısı ve İŞKUR’un Üstlenebileceği Roller. (Uzmanlık Tezi). Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Türkiye İş Kurumu Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Özengi, M. (2017). Halk Eğitim Merkezlerinin Kursiyer Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bartın Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.
- Sert, N. (2017). Sosyalleşme Amacıyla Yetişkin Eğitimi Etkinliklerine Katılım. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Şahan, G., Altaç, İ., Yasa, H. D., Ay, F., Şen, Ş. (2014), “Eğitimci Gözüyle Bartın Kadınlar Pazarında Çalışan Kadınların Hayata İlişkin Görüşlerinin Değerlendirmesi”, Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, cilt:3, sayı:2, 416-434.
- Şahan, G., Yasa, H.D. (2017), “Hayat Boyu Öğrenme ve Yetişkin Eğitimi Yüksek Lisans Eğitiminin Öğrencilere Katkısının Değerlendirilmesi”, International Journal of Social Sciences and Education Research, Volume: 3(5), 1851-1867.
- Şen, M. (2016), “Aktif İşgücü Piyasası Politikaları Kapsamında Türkiye’de Mesleki Eğitim Kurslarının Analizi”, Uluslararası Ekonomi ve Yenilik Dergisi, 2(1), 67-89.
- TBMM Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu. (2013). “Her Alandaki Kadın İstihdamının Araştırılması ve Çözüm Önerileri Komisyon Sunumu”, Türkiye Büyük Millet Meclisi Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu, Ankara.
- T.C. Kalkınma Bakanlığı. (2014-2018). “10. Beş yıllık Kalkınma Planı”, Ankara
- Tezcan, F. (2012), Halk Eğitimi Merkezi Kurslarına Katılan Yetişkin Öğrenenlerin Güdusel Yönelimleri (Muğla İli Merkez İlçe Halk Eğitimi Merkezi Kursları Örneği) (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- TÜİK. (2017). “İstatistiklerle Kadın”, Türkiye İstatistik Kurumu, Ankara.
-
-

- Türkoğlu, A., Uça, S. (2011), "Türkiye’de Halk Eğitimi: Tarihsel Gelişimi, Sorunları ve Çözüm Önerileri", Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 2(2), 48-62.
- Türnüklü, A. (2000), "Eğitim Araştırmalarında Etkin Olarak Kullanılabilecek Nitel Araştırma Tekniği: Görüşme", Kuram Ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi, Sayı:24, 543
- Uluslararası Çalışma Ofisi. (2007). "Türkiye’de Kadın İstihdamının Durumu", Ankara.
- Ural, O. (1995), "Halk Eğitim Merkezinde Açılan Kursların Amacı ve Katılan Yetişkin Katılımcılar", M.Ü Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Sayı:7, 303-308.
- Ünal, F., Kalçık, C., Satuk, M. (2016), "Halk Eğitim Kurslarının, Kadın Katılımcıların Yaşam Boyu Öğrenme Becerilerine Katkısının Değerlendirilmesi", International Periodical For the Languages, Bölüm:11/9, 905-930.
- Yakut, G. (2015), Türkiye’de Kadın İstihdamı, Meslek Edindirme Kursları ve Yerel Yönetimler: İstanbul’da Bazı İlçe Belediyeleri Üzerine Bir Araştırma, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yancar, M. (2014), Halk Eğitim Merkezlerinde Düzenlenen Mesleki ve Teknik Kurslara Devam Eden Yetişkinlerin Bu Kursları Tercih Etme Nedenleri ve Kursla İlişkin Beklentileri (Menemen Örneği), Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Yıldırım, A. (1999), Nitel Araştırma Yöntemlerinin temel Özellikleri ve Eğitim Araştırmalarındaki Yeri ve Önemi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi.
- Yıldırım, A, Şimşek, H (2008)Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Seçkin Yayıncılık. Ankara.